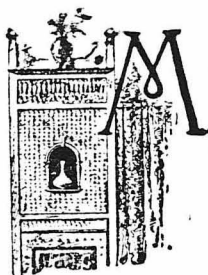

ΤΟ ΗΡΩΟΝ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Ο ΠΕΤΡΟΜΠΕΗΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ

Από τη ζωή του Ήγερμένου της Μάνης και μεγάλου αγωνιστού. Μιά ιστορική προκήρυξη του. Ο Πετρόμπεης στην Καλαμάτα. Γύρω από τη δελοφρονία του Καποδίστρια. Ένα τραγικό θέαμα. Ο Πετρόμπεης και ο Ικτροφιλόσοφος Πύρρος. Από τη διαθήκη του. Ο θάνατός του, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΙΑ από τις ενδοξότερες οικογένειες της Ελλάδος εινε και οι Μαυρομιχάλοι. Ο πλάτης πάππος του Άγονος, από άρχοντα από άρχοντα, εινε σπαρμένος από αυτούς. Στο μεγάλο θέατρο των καταστροφών και των θανάτων, ο Πετρόμπεης μπαίνει σαν άλλος Αγαμέμνων και βγαίνει σαν Πρίαμος, σκεπασμένος με το πένθος της τραγικότερης σιμφορίας.

Μιά φορά Έλληνική παράδοση λέει ότι από τα σπλάχνα μιας Νεράιδας γεννήθηκε ο πανέμορφος Μπέης της Μάνης, ο γενεάρχης της οικογένειας των Μαυρομιχάλων. Η πραγματικότητα όμως εινε, ότι το άρχοντικό και δοξασμένο όνομα Μ α υ ρ ο μ ι χ α λ η ς εχει τυλιχτή την καταγωγή του από ένα Μιζάλη, ένα όφρανο, φτωχό, δυστυχισμένο παιδι, από το μ α υ ρ ο Μιζάλη, όπως τον έλεγαν οι ποικιλοί του συμπολίται. Αυτός κληρέε ο προπάππος του Πετρόμπεη...

Η ανάρρηση του Πετρόμπεη στο ύψηλο αξίωμα του ήγερμένου της Μάνης συνδέεται με ένα μυστηριώδη θρόνο για έναν αδελφό του, ο οποίος έστάλη στον Καπεταν Πασά ως θύμας, έμεινε στην Κωνσταντινούπολη, αγαπήθηκε από τον Πασά, τιμήθηκε από αυτόν, έτοιμαρε...

«Υστερ» από χρόνια, ένας Τορκος Πασάς φανερώνατε προστασία, ισχυρός της οικογένειας των Μαυρομιχάλων, μετριοφάνεμος ήρωας ρομαντικού μυστηρίου...

Τα ποιητικά όμως αυτά θρολήματα δεν εινε τα σημαντικότερα έφοδα της Μαυρομιχάλης δόξας. Η δόξα ή πρωματική εγκαινιάζεται άγονοι ή ψηχί της Μεγάλης Έταρείας των Φιλιάων έγνηθ μέσα στην αρχή του Πετρόμπεη. Καταχρήθηκε στα 1811. Και από τότε, ως θεοέναντος και αυτός, αφιερώθηκε όλόονα στο έργο της έθνικής πάλαγγενείας.

Στις 23 Μαρτίου 1821, ο Πέτρος Μαυρομιχάλης—όχι ως πολιτικός τόρα, αλλά ως στρατιωτικός άρχηγος—έκστράτευε στην Καλαμάτα, πρώτη πόλι της Μεσηνιας, οδηγώντας δυο χιλιάδες άρματωμένους Μανιάτες. Αμέσως γύρω από τη σημαία του τρέχονα και ένονατοι ο Κολοκοτρώνης, ο Αναγνωσταράς, ο Δακίσιος, ο Νικηταράς και άλλοι σπουδαίοι όπλαρχηγοί με τα παλιάρια τους.

Η είσοδος τους στην Καλαμάτα κτηρήε θριαμβευτική. Προηγούμενος, στο μικρό ποτάμι που χωρίζει τη Λακωνία από τη Μεσηνια, είχαν τελείσει σαρανταηχί δοξολογία στο Θεό. Έκει, παλάδες και Ιερομόναχοι, με τ' άμια τους, είχαν φέρει εικόνας των Άγιων, εινόγησαν τις σημαίες, εινόγησαν τα όπλα, έδεήθησαν για τον Άγονο που έρχιζε. Έπειτα από τόσους διαταγούς. Και ο νεβαστός άρχηγός της Μάνης εδιάβασε την άόλονη ιστορία του προκήρυξη :

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Πρός τας Εύρωπαικας Αδλφας

Έκ μέρους του Άρχιστρατήγου των Σπαρτιατικών στρατευμάτων Πέτρου Μαυρομιχάλη και της Μεσηνιακής Γερονιάς της εν Καλαμάτα :

«Ο ανυπόφορος ζυγός της Ήθωμανικής τυραννίας εις τό διαστημα ενός και έπεναια αιώνος, κατήνησεν εις μίαν άκμήν, όστε να μη μείνη άλλο εις τούς δυστυχεις Πελοποννησίους Γραυκούς, εινη μόνον φωνή, και αυτή διά να ώθή κυρίως τούς Έγκαρδιους άναστεναγμούς των. Εις τούταυτην όντες άθλια κατάστασιν, στερημένοι από όλα τα δικάια μας, με μίαν γνώμη, όφραφως άπεφασίσαμεν να λάβωμεν τα όπλα και να όρμησομεν κατά των τυράνων. Πάσα πρόσ έλληλους πατρία και διχόνοια, ως καρπού της τυραννίας, άπερρίφθησαν εις τόν βοθρόν της λήθης και άπαντες πνόμενον πνοην έλευθερίας. Αί χείρας μας άίνετες ήσαν δεδεδεμειά μέχρι του νυν από τας σιδηράς αλυσίδους της βαρβαρικής τυραννίας, ελεύθηρας ήδη και έλαδον τα όπλα κατά των τυράνων... Έν ενί λόγφ άπεφασίσαμεν ή να έλευθερωθώμεν, ή να άποθάνωμεν !

«Διό παρακαλοόμεν την συνδρομήν όλων των έξευγενισμένων Εύρωπαικών γενών, ώστε να δυνηθώμεν να φθάσωμεν ταχύτε-

Ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης

αύρο έθαψε τό γυό του, έγκρισε στη Μάνη.

Πέρασαν έννέα χρόνια. Στα 1840 ο γέρο Πετρόμπεης, μιά μέρα βρισκότανε έπισκέπτης στο σπίτι του φημισμένου τότε λατροφιλόσοφου Διονυσίου Πέρονου, μαζί με άλλους. Ένας άγωνιστής άρχισε να κατηγορή την Κυβέρνηση του Όθωνος που καταδίκαζε τάχα τούς άγωνιστάς και ξεγυνοσε τί έπαθε, για όμοια αιλία, ο Καποδίστριας. Ο Πέτρος, παλιός φίλος των Μαυρομιχάλων, (και μάλιστα άδελφικά συνδεδεμένος με τό Γεώργιο Μαυρομιχάλη), μπηρε στην ζουβέντα και κατέρωσε παλά τόνο Καποδίστρια. Τότε μίλησε και ο Πετρόμπεης :

— Δέν τά μετρούς καλά, γατρός ! εστε. Ανάθεμα τούς Φράγγους που ήταν ή αιλία. Κι' εγώ έχασα τούς δικούς μου και τό Έθνος έχασε έναν άνθρωπο που δέν θα τον ξεναοθή, και που τό αμα του με παιδεύει ως σήμερα !

Μετά δυό χρόνια, δηλ. στα 1842, ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης

ρον εις τόν Ιερών και δίκαιον σκοπόν μας, και να λάβωμεν τα δικάια μας και να άναστήσομεν τό ταλαιπωρημένον Έλληνικόν Γένος μας...»

Η προκήρυξη αυτή, ή οποία συνεχίζεται στο ίδιο ένθουσιώδες ήρωο, έκανε βαθεία έντύπωση στους φιλελληνικούς κύκλους της Εύρωπης, οι όποιοι την έλαβαν μεταφρασμένη σε δυο γλώσσες. Είχε τυπωθή στο μικρό τυπογραφείο που είχε φέρει ο Άλημ. Υψηλάντης.

Μετά τόν έρχομό του Καποδίστρια, σχεδόν άμέσως, γεννήθηκε διάσταση μεταξύ των Μαυρομιχάλων και τού κυβερνήτου της Ελλάδος. Απορηή ύπήρε ή μεγάλη δύναμη που είχαν στη Μάνη οι Μαυρομιχάλοι και ή σχεδόν ήγεμονική θέση του γέρο Πετρόμπεη. Στα 1830 ο αδελφός του Πετρόμπεη Ίωάννης, ο έπαλοόμενος «Βασίλειος της Μάνης», διοργάνωσε έπαλάτια εναντίον της Κυβερνήσεως, ή οποία όμως είνολα κατεστάλη και ο Ίωάννης φυλακίστηκε στο Ναύπλιο.

Στά 1831 ο Πετρόμπεης, ενώ περνοσε από τό Κατάκολο, γυρίζοντας στη Μάνη, συνέληθη, κατηγορούμενος ως συνένοχος τού αδελφού του, οδηγηθή στο Ναύπλιο και έκλείσθη στας φυλακάς. Ο Ίωάννης Καποδίστριας τού φέθηκε με σκληρότητα. Ο γέρο Πετρόμπεης τού ζήτησε να τόν δεχθή και να τόν άνοσον. Ο Καποδίστριας άπέφρασε με περιφρόνηση την αίτηση του άρχηγού των Μανιατών. Όλα αυτά συνετέλεσαν να γίνει μοιραία ή απόφαση του Κωνσταντινού και τού Γεώργιου Μαυρομιχάλη να ποτώσουν τό μικρό δούκτο της οικογένειας των.

Στις 26 Σεπτεμβρίου 1831 ο Πετρόμπεης συνοδεύόμενος από στρατιώτες, οδηγείτο στας φυλακάς τού Ίτς Καλέ. Στο δρόμο παρεκάλεσε τούς φρουρούς, αν εινε δυνατόν να περάση μπροστά από τό σπίτι, όπου κατοικούσαν ο γυός τού Γεώργιου και ο αδελφός τού Κωνσταντινού. Όταν έφθασαν γάτο από τά παράθυρα, ο γέρο με φωνή που έτρεπε από όργη, ερώναζε :

— Γαί σας, παιδιά !

Πρώτος ο Γεώργιος, άναγνωρίζοντας τη φωνή του πατέρα του, όρμησε στο παράθυρο. Τόν άκολούθησε ο Κωνσταντινού.

— Τι κάνεις ! τον έρωτησαν και οι δυο.

— Τα βλέπετε ! άπάντησε με μανία ο άσπρονάλης Μπέης, και χωρίς να προσέση άλλη λέξη, έπροχώρησε τό δρόμο του, ακολουμένος από τίς λόγγες. Και οι δυο Μαυρομιχάλοι ξεκρέμισαν τότε τ' άρματά τους και τά έτοιμασαν για τό φόνο τού Καποδίστρια. Την άλλη μέρα, ο Κυβερνήτης της Ελλάδος έπετε νεκρός μπροστά στο γυό του Άγιου Σπυρίδωνος, χτυπημένος από μιά παύρα και τρεις μαχαριές.

Ο Κωνσταντινού άμέσως μετά τό φόνο ποτώθηκε από τό λαό, επί τόπου. Ο Γεώργιος Μαυρομιχάλης καταδικάστηκε σε θάνατο. Όταν τόν κατέβαλαν από τό Παλαμήδι να τόν τουρκέτσιν, ο γέρο Πετρόμπεης, από τό παράθυρο της φυλακής του (από τό Ίτς Καλέ), άντίκρισε τη θλιβερή συνοδεία. Και ύστερ' από λίγη ώρα ο τραγικός αυτός πατέρας ελθε τό γυό του «ά πέψη νεκρός, τριτημέμος από τίς σφαίρες τού έκτελεστικού άποσπάσματος.

Μετά την έκτέλεση τόν άπερρίλασαν, και

Πέρασαν έννέα χρόνια. Στα 1840 ο γέρο Πετρόμπεης, μιά μέρα βρισκότανε έπισκέπτης στο σπίτι του φημισμένου τότε λατροφιλόσοφου Διονυσίου Πέρονου, μαζί με άλλους. Ένας άγωνιστής άρχισε να κατηγορή την Κυβέρνηση του Όθωνος που καταδίκαζε τάχα τούς άγωνιστάς και ξεγυνοσε τί έπαθε, για όμοια αιλία, ο Καποδίστριας. Ο Πέτρος, παλιός φίλος των Μαυρομιχάλων, (και μάλιστα άδελφικά συνδεδεμένος με τό Γεώργιο Μαυρομιχάλη), μπηρε στην ζουβέντα και κατέρωσε παλά τόνο Καποδίστρια. Τότε μίλησε και ο Πετρόμπεης :

— Δέν τά μετρούς καλά, γατρός ! εστε. Ανάθεμα τούς Φράγγους που ήταν ή αιλία. Κι' εγώ έχασα τούς δικούς μου και τό Έθνος έχασε έναν άνθρωπο που δέν θα τον ξεναοθή, και που τό αμα του με παιδεύει ως σήμερα !

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΩΝ

Πώς εμπνεύσαν ο συνθέτης Ωμπέρ. Η διαβολερμένη Ιπκασία. Όπου άναστατάναται ένας δρόμος του Παρισιού. Η πολικερία του Βολταίρου από τους κληρικούς. Πώς έδιωξε τών ένερχλητικέ άθεβα. Η άφέλεια του Δουμά πατρός. Ό πιό χαριτωμένους νέες του κόσμου, κ.τ.λ.

Ό όνομαστός Γάλλος μουσικοσυνθέτης Ωμπέρ, συνήθιζε, γιγνά έμπνεύεται, νά κίνη ποιητάους, έμπισπος. Σχετικό με την περιέργη αυτή ιδιοτροπία του, είναι και το παρακάτω ανέκδοτό του :

Κάποιο πρσί του Μάϊου τού 1828, ένας καβαλλάρης παρουσιάστρη ξεσαφνυ καιλάζοντας, σε μιά άπό τις πιό κεντρικές λεωφόρους τού Παρισιού, ή όποια, έκεινη την ώρα ήταν γεμάτη κόσμο. Οι διαβάτες, έντρομοι, παραμύριζαν για νά μην καταπιηθούν άπό τού άλλογο, ένθ οι άσπιφάκιες έτρεφαν για νά αναγειώσουν τού δρόμο του. Μά τού κάπου... Ό καβαλλάρης ξεκαλουθόνεσ νά καιλάζη, άννατρεπόντας τούς διαβάτες, τά καρτωτάκια τών μικροπωρων, δημοφουώγντας πραγματικό πανικό στο πέρασμά του.

Έτελος, σε κάποια γυνάϊ, ένας άξιωματικός κατάρθρωσε νά πάσει τού άλλογο άπό τά γκέμια και νά το σταματήση.

— Άφήστε με! διαμαρτυρήθηκε τότε ό καβαλλάρης. Είμαι ό Ωμπέρ!

Μόλις άκουσε τού όνομα τού λαοφιλοϋς τότε στο Παρίσι συνθέτου, ό άξιωματικός άφησε τά γκέμια. Ωστόσο είπε στον Ωμπέρ:

— Ίσα-ίσα, έπειδή είστε ό Ωμπέρ, δεν πρέπει νά προκαλήτε μιά τέτοια άναστάτωση...!

— Δέν μορσο νά κάνω κι' άλλωδώς, φίλε μου, τού άπάντησε τότε ό συνθέτης. Μοιάζω όταν καιλάζω έτσι, σε πολυπόρωνα μέση, πιό έχροντα έμπνεύσεις. Άδες, κοιμήτεια, κρίνετε!... Τότε μόνο τά εμπνεύματα!... Νά, άρρηβώς τή στιγμή πιό με σταματησάτε, είλα άρχισι να εμπνεύομαι την οϊθερτοφία τής τριτής πράξουσ τού νέου μου μελοδράματος... Πρέπει νάρηθε, όταν δοθή ή προμέρα μου, νά τώ άκουσάτε... Θα είναι περιήρημο... Και τώρα χαιρέτε, φίλε μου! Χάρηκα πολύ πιό σ'ός γνώρισα...

Και, άρνίνοντας τών άξιωματικό κατάπληκτο, ό Ωμπέρ ξεκαλοϋθήσε τού δρόμο του καιλάζοντας... *

Ό Βολταίρουσ, ώς γνωστόν, ήταν άθροσ. Όταν, λιγόν καιρό πριν πεθάνει, άρροσθήσε βαρεια, όλο ό πατάδες τού Παρισιοϋ έσπεσαν στο σπίτι του, έλιπίζοντα, ό καίνενασ τους χωριτά, ότι θα κατάρθρωναν νά πείσουν τών περιήρημο συγγράφη να έπανέλθη στούς κόλπουσ τής εκκλησίας.

Ό Βολταίρουσ όμως είχε δώσει άσπηρη διαταφή στούς ίπρητές του νά μη δεχθούν κανέναν άπ' αούτουσ.

Παρ' όλα αυτά, μιά μέρα κάποιος πατάς, πιό επιτηδειος άπό τούσ άλλουσ κατάρθρωσε νά εισορφήσει στο δωμάτιό του.

Έκει παρουσιάστηκε ξεζαφνα στο Βολταίρουσ και, γοιανίζοντας μπρδσ τού κρεβάτι του, ήψωσε τά γέμια του πρδσ αυτόν λέγοντας:

— Έν όνοματί του Θεού!... Μετανοήσάτε κι' έξομολογήθητε... Σ'άς ύπόσχομαι νά αναλάβω ήρω δίες σας τίς ήμιατήεσ... Φτάνει νά δεχθήτε νά μεταλάβετε άπό τού χέρι μου...

— Έκ μέρουσ τίνους έρχοσθε; ρώτησε τότε ό Βολταίρουσ.

— Έκ μέρουσ τίνουσ; άπάντησε εκείνουσ. Έκ μέρουσ τού Θεού!...

— Τότε θα σ'ας έδωσθε βέβαια κανένα πληρεξούσιο ή τούλγαζέουσ κανένα στυατικό γράμμα για μένα!... είπε σοβαρά ό Βολταίρουσ. Μου τού δειχάτε, σ'άς παρακαλώ!

Έννοσεται, πώσ ύστερ' άπ' αούτό ό πατάς έφυγε τροχιάδη.

Ό Δουμάς πατήρ είχε συντήσε κάποτε σ' ένα φίλο του, με μιά θερμοτάτη έπιστολή, ένα νέο πιό πι μαγαλιόπνητη.

— Σ'ας στέλω—τώ έγραφε στην έπιστολή αυτή—τών καλύτερο φίλο μου. Άνοιχτε τών φαρδεια πλατεία τήν πόρτα σας και κάμετε γι' αούτ'όν, ότι θα κάνατε και για μένα...!

Ύστερ' άπό λίγο καιρό, ό Δουμάς συνάντησε στο δρόμο τού φίλο του, ό όποιουσ ήμος τού φέρθηκε κίποσ ψυχρά.

— Άμέσωσ ό μυθιστοριογράφουσ έσπευσε νά τού ζητήση έξηγήσεις για τί στάσι του αυτή.

Ό φίλουσ τού τότε τού ύπενθύμισε τή συστατική έπιστολή και τού είπε πώσ ό νέουσ πού τού είλε στήθησε ήταν ένας παληάνθρωποσ.

— Μα! τον δίκωψε χαμογελώντας ό Δουμάς. Είναι ό πιό χαλδσ νέουσ τού κόσμου...!

— Άν ήταν έτσι, τού άπάντησε ό φίλουσ του, δεν θα μου έλεβε τού ρολόι μου άπό τώ τραπέζι...!

— Πώσ; Σοκλεψε και σένα τού ρολόι σου; ρώτησε τότε με άφέλεια ό άγαθούσ Δουμάς.

έννοιωσε την ανάγκη νά συντάξη τή διαθήκη του. Ίδου ένα ένδοιμύρον άπόσπασμα :

...“Έπι Ίωάννου Καποδιστρίου άπασα ή οικογένειά μου και ό περι' αυτήν έδοκίμασαν άδικουσ καταστροφάσ, περιφρονησει, φιλαικισμουσ. Τάσ παραλόγουσ περιφρονησει και τούσ άδικουσ φιλαικισμουσ υπέρβαρε με στωικήν άπάθειαν. Ό,τι δέ με κατέφλεξε, και καταβλήσει είσέτι την καρδιά μου, και τώ όποιον δεν θάναμι νά παρασησησοϋ, είναι ή άπάντησι τού Ίωάννου Καποδιστρίου πρδσ με συνομιλούτα μετ' αυτουσ περί διαφόρων πραγμάτων.

— Είσομινέντε είσθε όι φθορείσ τού “Έθνουσ, (έννοών τουσ έν δυνάμει και ενεργεία προκρίτουσ, επίτα δλοκλήρουσ χρόνουσ ύπερ τής έλευθερίας τού έθνουσ έπεμοχησάντασ...)”

— Άλλ' αούτουσ τούσ φθορείσ, Έξοχωτάτε, τού άπεκρήμην πικρώσ μειδιών, ήκολούθησαν όλοιο όι “Έλληνεσ και κατεπολιέμυσαν τούσ τυράνουσ των, και άπεινάσαν τών ζυγών των.

— Έφρόνουσ, με δίκωπεν άποτίμουσ, ότι όι “Έλληνεσ έχουσ τάς άπαιουμινασ άρετίεσ, αλλά δυστυχούσ δέν τισ βλέπω.

— Οίτε τούτο δέν θεωρείτε, τώ άπεκρήμην, ώσ άρετήν, τώ ότι ένγνώρισαν ενάουτουσ και προσεκάλεσαν Ύμιασ νά τούσ διοικήσειτε ;

— Έχεισ και άλλα νά είπησ ; μοι είπε πάλιν πικρώσ και μοι έστρέψε τά νότα.

— Όι λόγοι ότοι πολύ κατεβάρυναν τήν ψυχήν μου, έκφράζων δέ ήδη αούτουσ λισθάνουμια πολλήν τήν άκακοφρυσιν και ήισμονών αούτουσ έπιθυμώ νά μη τούσ μνημονεύση ή ιστορία διά νά μη ύπαρξη και μιά τωαυτή κηλίε εις τήν βιογραφίαν τού έξοχου διπλωμάτου.”

Ό Πετρούπιτεσ Μαυρομηλάεσ έτηρήθη πάλν άπό τών “Όθωνα. Ωσ στα 1843 διετέλεσ Σύμβουλουσ τής Επικρατείασ, κατόπιν Γενουαστήσ και πέθανε στασ Αθήνασ, στις 17 Ιανουαριου 1848. Έτάφη δημοσιω διατάξη και με ήγεμονικάσ τιμασ. Οζώλησοσ ή “Έλλάσ και πρδ πάντων ή Μάνη, έθρήνησε για τώ θάνατό του.

ΤΑ ΑΙΣΜΟΝΗΜΕΝΑ

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙ Η ΑΘΗΝΑΙ ΑΚΥΡΙΑ

Πριν άκόμη δημοσιευθή τώ τέλος των ‘Αθώνων, τού πολυκρότου μυθιστορηματουσ τού Βικτωρουσ Ουγκώ, κάποιου φιλομουτουσ κηρία τών Αθώνων, ή όποια παρακαλοϋθουσε τώ έργο στην επιφύλιδα τής Παρισινήσ έφημερίδοσ όπου έδημοσιεύετο, έστειλε στον Ουγκώ τώ ακόλουθο γράμμα :

Μεγαλε Διδάκαλε,

Όφείλω νά σ'ας όμολογήσω ότι κατέχομια δλοκλήρη άπό δικαιοσ θαναμουσ και άπεριόριστη συμπάθεια πρδσ τόν ήρωά σας Γιάννη Άγιάννη, στην ψυχή τού όποιον έσυρμενετρώσατε κάθε άνθρωπινή ενύγενεια και γενναιωφυχία. Λαμβώνω λοιπόν την τόλμη, αν ή τύχη τού μάρτυρουσ αούτό δέν έχει άκόμη άποφασιστεί, νά σ'ας ζητήσω χάρι γι' αούτόν.

Νομίζω δηλαδή ότι είναι σωστό και άρφέμιο για τούσ ανθρώπουσ νά παριστάναται μέσα στα έργα τής τέχνησ ή άρετή θραμυείουσα θεία οικονομία, τή στιγμή μάλιστα πού δέν έχει νά ώφεληθή τίποτε άπό τή δικαιοσύνη των ανθρώπων.

Ένώνοντασ λοιπόν κι' έχο τή φωνή μου με τή φωνή τού πλήθουσ πού ένδοσιασθήσε με τόν Γιάννη Άγιάννη και τόν άγάπησε τόσο πολύ για την αυτοθυσία του, σ'ας κραζώσ μαζί με τούσ άλλουσ : — Συγχωρήσετε, συγχωρήσετε αούτό τώ δικαιο !...“

Δεχθήτε, κύριε, τήν έκφραση τού θναμουσ μου και τής ενύγουσσήν μου, για τισ γλυκνότεροσ ώρεσ πού πέρασα διασζοιτασ τώ άφραστο μεγαλοεργώ μου σ'ας.

Ε. Μ. Α.

Στό γράμμα αούτό ό Βικτωρ Ουγκώ άπάντησε ώσ εξής :

Κυρία μου,

Μου στείλατε μιά κρηγνύη πού βγήκε μεσ άπ' τά βάρη τής καρδιάσ σας, καρδιάσ γεμάτη χάρι. Είσθε συμπατριώτεσ τής ώμορφιάσ, πιθανώσ ώραια και σεΐσ, άναμφισβίλωσ όμως άγαθατάτη. Άδυνατώ νά σ'ας περιγράψω πόσο με συγκίνησε ή έπιστολή σας.

Πρέπει νά γνωρίζετε ότι ό άνθρωπουσ άνέκαθεν τιμωρει και μόνον ό Θεούσ σώσει. Ή μωνωνία, ή όποια δέν είναι ίκανή νά άπονειμη δικαιοσύνη, είναι άκόμη λιγώτερο ίκανή νά άπονειμη χάρι. Νά είστε βέβαιη λοιπόν ότι ό Γιάννησ Άγιάννησ θα λάβη χάρι, άλλ' άπ' τώ Θεό κι' άπ' αούτ'όν τούσ άνθρώπουσ.

Άντό μόνον μορσο νά άπαντήσωσ, κυρία, σ'α, συγκριμική σας μεσολάβησι.

Δεχθήτε τισ ταπειnéσ μου προσήρησεισ.”

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ

Πράγματι, ό Βικτωρ Ουγκώ κρησέσε τώ λόγου του και τελείωσε τούσ ‘Αθώνουσ, κατá τήν επιθυμία τής Αθήδοσ κυρίασ και τών άπειρων άλλων άναγνώστών του.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΙΗΤΑΙ

Ό Γεράσιμουσ Μακροηόσ.

